

Cancelari'a Redactiunii:

Matulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locutiuni'a Redactorului:

Matulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si republicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Luni-a, Mèrcuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminèti'a.

Prețulu de Prenumeratiune:

Pre trei luni . . . . . 4 fl. v. a.
Pre șiese luni . . . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu întregu . . . . . 15 fl.

Pentru Romania:

4 galb. pro anu, — 2 galb. pro 1/2 de anu, — si 1 galb. pro 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tãps'a timbrãle pentru fișce care publicatiune separatã. In Loculu deschisu 20 cr. de linia

Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 20. ian. 1. faur. 1868.

Vomu inregistra mereu tote simptomele, ce se ivescu in castrele dualistice, in contr'a principiului inauguratu prin ele si in favorea presuntiva a loru. Cis- si translaitanii incepu a se indoi pre di ce merge totu mai multu despre puterea vitala a creatiunii loru. Principiele se proclama usioru, dar punerea loru in vietia e grea, cu câtu mai greu lucru trebuie sê fie a da vietia unui principiu falsu, carele s'a nascutu mortu. Prasea e maicstrulu celu mai bunu carele arêta daca unu principiu e bine alesu pentru a se cascigã rezultatele dorite, sêu ba? daca punerea lui in vietia se pote aplicã la impregiurãrile actuale? Prasea incepe a deschide ochii barbatiloru de statu in Cis- si Translaitani'a a supr'a greutãtiloru ncinvine, cari se ivescu pre tote dilele mai multe si mai multe in calea dualismului, carea duce la dissolutiunea imperiului austriacu. Nemultumire aici, nemultumire, d'in colo, apoi ce va rezultã d'in atãta nemultumire daca vomu mai adauge si nemultumirea celoru inca si mai multi la numeru, a le caroru interese vitale sunt gignite priu adoptarea dualismului asiè precum s'au inauguratu in favorea duoru elemente, cu nebagarea in sama a celoru lalte eleminte, factori potinti in masina imperiului austriacu. Va rezultã nesmintitu caderea principiului dualistieu, cã-ci barbatii de statu, cari voru esistinti'a imperiului austriacu, nu voru privi cu nepasare la urmarea cea funestã, nu voru potè concede dualismului ca sê pregatesca sub ochii loru dissolutiunea imperiului.

Unde s'au mai vediutu in lume o masina atãtu de complicata precum e asta-di a imperatiiei austriace? Avemu trei ministere, unulu cislaitanu alu Magiariloru; alu doile translaitanu alu nemtiloru si alu treile alu imperiului întregu, despre care inse nu se scie de este elu imperialu sêu comunc. Atãta inse scimu cã tote trei ministerele potu face detorie, cislaitanulu pentru noi, translaitanulu pentru provinciele ereditarie, era ministeriulu imp. pentru toti. Unde sunt popore mai fericite decâtu a le Austriei? Doue ministere sunt si respundictorie fatia cu diet'a si senatulu imp. dara alu treile, celu comunu sêu alu imperiului, cui este respundictoriu. Delegatiuniloru?

Dar atributele acestoru-a inca neci nu sunt bine precisate. Deacum innainte are sê rezultate inse, daca sunt ele intru adeveru ceea ce se pretinde cã sunt, celu putienu d'in partea translaitaniloru, adeca unu senatu imperialu, si ceea ce se contesteza prin cislaitanii nostri, sêu cã au sê degenereze intr' unu corpu fãra de insemnetate, ceea ce credemu noi cã sunt ele si pana acum. Autonomistii de d'incolo de Lait'a si preste totu liberalii d'in senatulu imp. se paru a fi convinsi, cã institutul Delegatiuniloru se va transformã mane, poimane intr' unu felu de Deputatiuni regnicolare. Adeca ei vedu prea bine, — ceea ce credemu noi contrarii dualismului, — cã experimentulu ce se face acum nu va avè mai multu norocu, de câtu au avutu cele lalte experimentãri nefericite si prin urmare immormentate. Daca se mai indoiesc cine-va despre acestu finitu alu Delegatiuniloru, privesca bine la anomaliele escate si pana acum in scurtu timpulu activitatii loru la Vien'a, privesca la incurcaturele felurite si splicatiunile variante, urcate pana la absurditate, si se va convinge, — se va vindecã de bol'a dualismului, era cei napaditi de fric'a lui, voru scapã de ea. Membrii d'in stang'a ai Delegatiunii magiare stau gat'a sê fuga d'in Vien'a, cei d'in drept'a d'abiè ascepta sê pota urmã dupa d'insii. Acès'ta nu pote fi altmintrea, cã-ci basea pre carea s'a intentiunatu d'ãdirea edificiului, e falsa. Sê luãmu a mana istori'a imperiului austriacu, sê cercetãmu

tote fazele prin cari au trecutu, sê cercetãmu mai alesu faptulu infiintãrii si alu crescamentulu sucesivu alu imperiului, vomu aflã cã d'insulu e claditu pre basea „federatiunii“, este unu statu federatu, precum este chiaru si partea lui cea orientala, *regatulu Ungariei claditu totu pre basea federatiunii*. Cine pote denegã faptulu acestu-a? Neci dualistii! E de mira-re totu-si cã barbatii de statu ai Austriei in locu de a luã de basea regenerãrii imperiului faptulu esistinte, alerga la noua experimentare, cerca base noua. Dar sê nu ne prinda mirarea, cã-ci unu diplomatu caditu alu unu statu micu nemtiescu au venitu sê-si reabiliteze la noi reputatiunea perduta, prin regenerarea imperiului. D. *Beust* au luatu marea missiune d'a vindecã bol'a Austriei, diagnosea inse carea e lucrulu principalu, au gresitu-o, firesce cã-ci nu cunosece constitutiunea trupului bolnavu, de aici au urmatu era preafiresce cã medicin'a dsale e mai rea decâtu au fostu bol'a insa-si. Dar' daca nu s'ausaturatu barbatii de statu de atãtea espirimentãri, s'au saturatu pana la ingretiosiare poporele, cari suferu si platescu scumpu aceste orbecãri a le guverneleru sale; ele au redicatu si pana acum'a graiulu, dar va veni or'a candu voru intonã „Non plus ultra!“ Credemu inse cã va intonã acestu cuventu mantuitoriu Domnitoriu-lu insu-si, carele nu doresce favorisãrea duoru eleminte, ci precum au dechiaratu de atãte ori, voiesce a vedè multiamite tote poporele sale, cã-ci e parinte alu toturoru-a si voiesce a vedè imperiulu consolidatu, potinte precum au mai fostu, era nu umbra alu Dualismului. Si acestu rezultatu numai pre basea federatiunii se pote cascigã. — Ajunga a fi indegetatu aici numai in genere parerea nostra in asta privintia; a trece la specialitãti, la discussiunea cu amenuntulu a principiului ce sustienemu, este missiunea viitoria a „Federatiunii“ ce o va si implini cu consciintia.

Transilvania,

Brasiovu, 27 i a n. n. Cu ocaziunea primei salutãri, ce venimu a face „Federatiunei“, asi voi a evitã bucurosu ori ce obiectu de natura politica si a-mi margini impartesirile mele numai la sciri d'in vietia nostra sociale si natiunale; scii inse cã politic'a in dilele nostre ca si odinora este celu putienu pre atãtu de lipitiosa, pre câtu este pentru omeni si coler'a, in câtu nici macaru in salutãrile ce se facu d'in eticheta nu potemu scapã de inriurintia ei . . . Cu tote aceste-a mi se pare cã precum pre aiurea in Marele Principatu alu Transilvaniei, asiè si aici locutiunii romani vediendu-se aruncati in scartu si strimtorati la parcte pre terenulu politicu s'au si reculesu iute si au aflatu, cã mai suntu si alte terenuri de nemarginita importantia, pre care trebuie sê desvoltãmu cu totii activitate câtu se pote mai intiusa si mai poterosa.

Necessitatea de a immulti scolele, a le asicurã totu mai multu viitorulu si a le innaintã renumele loru, strabate pre di ce merge totu mai multu in spiritulu locuitoriloru romani fãra diferentia de clase; pre acestu terenu tote clasele suntu unite, preutimea, profesorimea si clasa comerciantiloru lucreza in deplinu acordu, de aceea ceriulu va si binecuventã de siguru tote fatigele loru. Pre acestu terenu mai stau asta-di done proiecte maretic la ordinea dilei: infiintarea unei scole reale si comerciale alaturca cu gimnasiulu, cum si a unui internatu de teneri nu numai d'in parinti avuti, ci si d'in cei sarmani; intr'ace'a mic'a scola comerciale si unele private de un'a, internatulu privatu alu dlui profesoriu Lengheru de alta parte, indeplinescu o mare lacuna. Brasiovulu a fostu totdeun'a punctulu de intelnire alu comerçului orientalu si alu celui apusenu; elu va

trebui sê-si pastreze acestu rangu si pre viitoriu. Se pare cã acestu momentu alu vietiei publice a inceputu a se recunosece si in tier'a vecina, pentru cã tenerimea de acolo incepu a-si alege ca locu de studiu acestu orasiu, in câtu numerulu acelei-a-si d'in 5—6, câti erã mai innainte, s'a immultitu la 80.

Chiaru ridicarea unui monumentu in memori'a laureatulu poetu Murasiãnu se aduse in combinatiune cu prosperarea instructiunei publice. Afla Domnulu meu, cã scopulu colectei incepute aici pe numele lui Andreiu Murasiãnu nu este numai ca sê se radice lui unu simplu monumentu, fia acel'a macaru si de bronzu, ci elu este a stringe unu capitalu atãtu de insemnatoriu, in câtu d'in acel'a-si sê se pota infiintã in etern'a memoria a lui Andreiu Murasiãnu unu institutu publicu de urgentia mai mare. In sarcinarea comisiunei alese este unic'a de a stringe bani, a castigã planulu sêu planurile si cu atãta missiunea ei va fi implinita, dupa care comunele voru luã eesecutarea era-si in man'a loru, ca si in a. 1851. Comisiunea constã d'in șiepte membri alesi d'in tote trei clasele sãsu atinse.

In câtu pentru monumentulu strinsu luat, apoi acel'a se va face de siguru, pentrucã brasioveniloru le este urita tandalitur'a, de care omenii pre aiurea s'au desgustatu, apoi alegerea de șiepte membri inca e o garantia mai multu, cã in locu de vorba va urmã fapt'a. Domnisior'a Emilia Maiiorescu, multiemitori'a fiica a neuitatulu sêu parinte Ioanu Maiiorescu rapitu d'entre noi fãra tempu, mai multu infrantu de doreri fãra nume, venite asupra-i de la inimicii sêi, a cheltuitu pana acum pentru monumentulu parintescu d'in modest'a sa pensiune preste 130 galbeni imperatesci, la care se va mai adauge valorca tablei de marmore pregatitu in Pesta spre a se aduce si asiediã in primavera viitoria la Bucuresci, unde ii suntu astrucati ambii parinti; pentru cã sciti cumcã I. Maiiorescu denunciatu, intrigatu si persecutatu prin despotismu in patri'a sa, lasase ca prin testamentu, ca osamintele lui nici de cum sê nu se asiadie pre pamentu subjugatu.

Cincispredece familii grecesci de aici au trimisu la Candia 272 galbini imp., era acum stau sê faca spre acel'a-si scopu alu ajutorãrii connatiunaliiloru loru strimtorati de iataganu o colecta si mai mare. Nu se pote ca romanii sê remana inderetrulu unei manisiore de omeni cu manifestãrile de o vietia natiunala insufiatoria de respectu.

Sciti cã aici s'a intocmitu si unu coru bisericescu, care sub conducerea a doi profesori plini de zelu si ambii de o inteligentia superiorea prospereza forte frumosu. Pre câtu scimu intretienerea corului costa pre comuna v. a. fl. 600 pre anu. De altmintrea artele frumose prindu radeceine totu mai afunde la generatiunea juna de ambele seese. Probe învederate s'au datu in acesta privintia si mai de aproape in vreo șiepte sêu opte petreceri de ser'a arangeate in decursulu celoru doua luni d'in urma pre la diferite familii in numeru de câte 30 pana la 50 persoane, unde afãra de dantiu au fostu si productiuni d'in music'a vocala si instrumentala. Cele d'in urma petreceri de feliulu acest'a au fostu la familiile Baritiu, Dima, Ciurcu. Asiè pana candu altii facu politica romanii pre la noi, pre langa ce-si vedu de afacerile loru private, invetia, canta, joca, credu, spera si se deprindu a-si iubi patri'a si natiunea, — nu alerga dupa chimere, sciu inse cã trebuie sê-si tiena innaintea ochiloru vre unu idealu, fãra carele realitatea prosaica, bruta, materialistica se pote asemenã preã bine pomului uscatu, la a carui tulpina se pune de regula se curea.

Daca nu amu geme apesati de starea esceptiunale, in care se afla acestu M. Principatu, credu cã

nu ar' trece multu, pana candu la noi s'ar' infintia si o reuniune de cuventari seu discursuri publice scientifique dupa esemplulu Ateneului. Asiense romanii respinsi inca si in acestu punctu in starea in care se aflã sub absolutismu, legati ore-si cum cotu la cotu, in cãtu sã pota miscã numai cu man'a diumetate, mai astepta pana voru cadè si aceste ferecature.

La revedere in septeman'a viitoria *)

Correspondentele.

Clusiu, 27. ian. 1868.

Cetatea acest'a, de o septemana este aren'a lupteloru celor mai agere de partite. Va fi cunoscutu On. publicu, cumoa cu abdicarea contelui Eszterházi Colomanu, acum comite supremu in comitatulu Clusiuului, deveni unu locu de deputatu alu acestei cetãtei in vacantia si cumca in acestu locu prin omenii stangei se alese Ludovicu Kosuth jun. Acest'a nu primi alegerea. Comisiunea centrale primindu ordenu de a escrie alegere noua, a prefaptu diu'a de alegere pre 25 si scrutiniulu pre 26 ian. Dupa ce inse 25 ianuaru erã diu'a Sambetei si evreii pentru serbatoru nu poteau luã parte la alegere, comisiunea centrale se aflã motivata a decide, cã alegerile sã se incepa inca in 24 d. a.

Trei candidati au pasitu la midilocu, Nagy Péter superintendentele reformatiloru calvini d'in Transilvania, Vetter Antal generalu de honvedu in 1848, si unu proprietariu cu numele Bernáth d'in Clusiu. Celu d'antãiu, candidatulu booriloru si intielegintei moderate, cu contele Eszterházy in frunte, alu doilea alu stangei de midilocu condusa de Tisza László, si alu treilea candidatulu stangei extreme, cum se spune fãra de conducatoriu.

Pote acest'a impregiurare fece de Bernáth repasi si partit'a lui se alaturã langa a lui Vetter.

Inca cu o septemana inainte de diu'a alegerei se vediura pre partii Clusiuului, placate cu litere mari tiparite, unde partitele orau candidatulu loru resire, apoi tieneau necontentu la conferintie in cluburi, consultandu-se despre midiloccele prin cari se pota castigã alegatorii pre partea sa si sã si pota asecurã invingerea.

D'intre diuariale d'in locu „Kolozsvári Közlöny“ si Unió lucrau pentru Nagy Péter, era „Magyar Polgár“, pentru Vetter. Acestea decandu si-au statoritu candidatii suntu necontentu incaierate un'a de alt'a si aretara deosebita atentiune si Romaniloru d'in Feleacu.

Comun'a Feleacu este unu praediu a cetatei Clusiuului. Candu cu alegerea lui Kosuth, felecanii au votatu pentru acest'a, ba cum se vorbiã i-au castigatu invingerea. Lucru naturalu, cã se asteptã, cumca densii voru votã si cu acest'a ocaziune pre partea stangei. Se intemplã cã advocatulu Dr. Ratiu veni la Clusiu, drumulu lu conduse prin Feleacu si eata „Unio“, indatu lu vede si scrie, cumca Dr. Ratiu a venitu la Feleacu ca sã si indrepte oile. „Magyar Polgár“ asta data ese in apãrarea Doctorulu Ratiu, **) ambitiuãza pre Felecani, cumca d'insii nu suntu oi, suntu cetatieni liberi s. a. spre asi-i asecurã pre partea sa. Acestea le infiru numai ca lucruri intemplate, si-au si ei libertatea consciintei si voru fi votatu cu asta ocaziune, in ace'a parte unde voru fi voitu. Sã trecu la rezultatulu alegerei.

In joi'a trecuta intr'o adunare grandiosa a partitei drepte in sala reodutulu se prachiamã sarbatoresce de candidatu alu acestei partite Nagy Péter; anca de atunci se poteã prevedè cumca partit'a lui Vetter va cadè, cu tote cã galeriile erau incarcate de Vetteristi, cari prin racnete si chiuituri asurditorie voiau a face presiune in partit'a contraria.

Stimediulu libertatea consciintei, deci nu voiu se ieu sub apãrarea seu sã combatu procederea vreunei d'in ambele partite, atãt'a inse remane adeveru, cumca o multime insemnata a Clusieniloru cu portarea loru la aceste alegeri a compromisu acea maturitate constitutiunale, carea voru sã ni-o subtraga noua la tote ocaziunile si carea si-o insusiescu sie-si ca innascuta!

Urmatoriele intarescu adoverulu celoru afirmate.

Eri in 26 se facu scrutiniulu, — o massa insemnata de poporu asteptã in sala magistratulu si in piatia publicarea rezultatulu. In urma Nagy Péter cu o majoritate de vreo 60—70 voturi se prochiama deputatu.

La aceste respunse adunatur'a cu sã traiesca Vetter si cu „le vele.“ Racnete, sbierature si amenintiãri mestecate si de chiuiture de a le copiiloru adunati de pre strate. Acesta trupa fanaticã, condusa de unu teneru fãra capetuiu, alergã la locuint'a superintendintelui Nagy Péter, aici repeti racnetele de „éljen Vetter“ si de „le vele,“ provocandu pre Nagy sã abdicã, incepu la vulgaritatã si numai tacticei lui Ladislau Tisza carele alergã acolo, i succese a-i imprasciã, prin o vorbire plina de lectiuni pentru partit'a sa.

Noptea spre 27. ian. erã rezervata pentru cunun'a nebuniiloru; se sparsera ferestre, se arangiãrã musice de pisice, se spune cã si cas'a contelui Mikó inca ar' fi fostu infestata de

*) Te vomu primi cu bucuria si multime ori de câte ori ne voi cercetã. R.

**) Lucru siodu, mai deuna-di, candu unu omu fãra de capu, T-u, dechiarã in „T. R.“ pre Ratiu de unu inselatoriu publicu, de unu sbieratoriu asupra natiunalitatiloru, „Magyar Polgár“ fu celu d'antãiu care reproducuse acelea injurie, si acum vine in apãrarea densulu! ? Cosp.

acesti neodichniti. Resultatulu fu, cã polit'a intarita prin gendarmeria facu asta nopte mai multe arestãri.

Se spune, cumca junimea magiara studiosa in Clusiu, se fi luatu partea cea mai insemnata la tote demustratiunile, si cumca junimea magiara de la academi'a de drepturi chiaru si cafoneu'a unde se adunã pan acum'a au parasit'o sub cuventu cã proprietariulu s'a tenuity de alta partita si nu de aceea, careia se inchina d'insii; ma ce este mai multu, nu se sci d'in ce incidentu i-a abdisu si unui profesore ascultarea si nu voru sã-i mai cerceteze prelegerile.

Acestea le enumerai numai pentru a deslucì spiritulu ce domnesce in capital'a Transilvaniei si pentru a aretã cum se eserceza aicia libertatea constitutiunale.

Care au dreptulu si care nu, nu este treab'a mea, atãt'a inse voiu sã mai amintescu cumca Romanii n'au luatu neci cãtu de pucina parte la aste demustratiuni.

Nu va stricã sã memoredu si ce-va d'in programele ambiloru candidati, de nu alta aceea, ce se atinge de natiunile nemagiare; si acest'a voiu face-o fãra de nece unu comentariu.

Vetter, care a esitu antãiu cu programulu seu la diua, dice intr'altelu „Sangele si banulu formãza conditiunile de vietã a le unui statu, si acea natiune carea nu pote dispune neatarnaveru proste acesti doi factori, nu numai se dejosese la unu instrumentu orbu alu puterii absolute, dara si la tempu de periclu nu pote se desfasiure acea putere militare si banale intru apãrarea tronulu si a constitutiunei care o pretindu dilele de nevoi.“ Deci va staru ca natiunea sã pota dispune liberu de averea si sangele seu. Dupa ce numera apoi intre dorintiele sale cele mai fierbinti, efeptuirea stricta a uniunei, continua :

„D'in caus'a specialeloru nostre referintie, o tienu anca de detorintia placuta si deslegarea grabnica si fratiãza a in-trebãrii natiunalitatiloru deosebite, carea sã coresponda pretensiuniloru loru legale (jogos). Numai prin deslegarea drãpta si intieptã a acestei intrebãri ne potemu contopl intr'o natiune politica nedespartivera etc.“

Destulu atãt'a ca sã-lu precepemu, ce vre!

Sã trecu la aceea ce dice Nagy Péter despre natiunalitatã.

„Domniloru, standardulu nostru are trei coloru, libertatea, egalitatea si fratiãta, se redicãmu acestu standartu si sã esoperãmu ca sã-lu recunosca fia care natiunalitate locuitoria pre terenulu acestei tieri, de alu seu, prin aceea, ca fia care sã se impartiesca in mesura deplina, d'in bunatãtile ce le gusta cetatienulu in estinderea tieri santulu Stefanu. In familia nu este pace, deca ore care membru alu acelei-a este apesatu; in patria nu pote fi pace, pana candu natiunalitatile locuitorie in aceea-si nu se voru face partasi d'in egalitatea drepturiloru.“

Pre langa tota elasticitatea cuvinteloru se potu precepe si citatele cuvinte a le deputatulu superintendente.

Dar' fiadestulu atãt'a despre acest'a, sã trecemu si la lucruri mai de a le nostre.

Viet'a sociale ne este pre cãtu se pôte de monotona.

Pre langa tote acestea, tineremea romana va arangiã in 6 fauru st. nou unu balu natiunale, alu carui venitu se va intrebuintã spre ajutorarea studintiloru mai lipsiti de midiloco.

Altmentrilea si familiile romane incepu a se rari in Clusiu, cu mutarea unoru dicasterii de aicia. Totu intr' un'a i se canta si guvernulu transilvaneanu desfiintiaru, — se pare cã disolvarea se va intemplã cu incetulu subtragandu-i-se agendele un'a dupa alt'a si strapunendu-se ministerulu pana candu vulturulu Ardealulu va fi intr' atãt'a de ciupelitu, in cãtu nu va potè nice sã incereã vreunu sboru pre aripele sale.

Cu o septemana inainte de acest'a si-a tenuity si reuniunea romana de leptura de aici, adunarea generale, cu unu numeru tare micu de membri. Bol'a indiferentismulu, anca si cãtra ce este eschisivu natiunale, incepe si pre la noi a fi epidemica.

Veti fi observatu cumca „Unio“ s'a acatiatu tare de institutiunile fundulu regiu si de privilegiile sasiloru; combate aspru privilegiulu Andreanu, despre carele afirma cã originalu n'a avut, si candu s'a ivitu la lumina l'au produsu Sasiu numai in copia. Vedi bine, univãrsitateã sasãca anca nu remane pastrata si se pretinde intetitulu delaturarea Comesulu Schmidt d'in postulu seu.

De asta-data nu dicemu multe despre aceste atacuri ale lui Unio. „H. Zeitg“ d'in Sabiu nu se lasa cu un'a cu doue; atãt'a inse nu credu cã nu dorescu si Romanii d'in fundulu regiu, ca asiã numitele puncte regulative, se vina odata sub unu ciuru cãtu de desioru. In Ardealu se voru denumi dupa cum se spune, cãtu de curendu optu tribunale urbariale. Suntemu cu asteptare sã vedemu, cãti asesori si cãti presiedinti de romanu se voru denumi la judecatoriele aceste-a?

Comisiunile localisãtore pentru cãrtile funduarie si au incepnu activitatea in mai multe comune d'in comitatulu Clusiuului. La acestu institutu suntu aplicati romanu tare pucini. Diuariale magiare de aici erau nacagite, pentru denumirea a vr'o 40 de insi d'in Ungaria la comisiunile localisãtore d'in Transilvania, — acesta procedura o demustrãscii cam a la Bach. D'in parte-ne intrebãmu, ce voru face acele comisiuni d'in membri ne romani, cari nu sciu romanesc, in atari sate romanesci, unde nice sufletu de omu nu se afla, carele sã vorbãca alta limba, de cãtu cea romanescã? Ce voru face atunci, candu se voru fi aflandu si de acei proprietari romani, cari folosindu-se de dreptulu loru datu prin instructiune voru pretinde ca protococele despre posesiunea loru sã se iè in limb'a romana? Cãte ne regularitatã si erori se voru introduce,

d'in caus'a nesciintioi de limb'a poporulu, in acelea registre, cari voru sã servãca de documentu publicu despre starea cutarei proprietãti si sã fia chei'a creditulu, — se va aretã mai tardiu. Incheiu cu credint'a cumca despre acestu institutu voiu avè ocaziune a ve serie de alta data mai multe. Δ

Beinsiu, 25 ian. 1868.

Nu atãtu d'in oportunitatea tempulu, cãtu d'in anim'a aceea curata care voiesce a face cunoscutu on. publicu cetitoriu ori ce facta nobila, care pote sierbi spre folosulu si cultur'a natiunei, mi ieu voia a registrã o donatiune facuta in dilele aceste-a pre partea gimnasiulu sup. g. cat. de Beinsiu, care desi luata in sine nu e preamaretia, totu-si e insemnata si interesanta, apoi catetimea donulu nu se stimedia dupa marime ci dupa anim'a daruitorulu, si asiã si donurile mici potu fi mari, deca suntu donate d'in anima curata, precum cele mari potu fi vile, deca s'au donatu d'in anima rea. — Paroculu si protopopulu r. cat. de Beinsiu, Michailu Horváth in 23 ianuaru a. curg. spedã la directiunea gimnasiale o scrisore sigilata, in care dupa morte lasa nerevocabilmente gimnasiulu de Beinsiu : bibliotec'a sa statatoria d'in mai multe sute de volumini. Acestu oblatu facutu d'in scopu curatu, de a inaintã cultur'a si progresulu institutulu cu atãt'a cã mai pretiosu pentru gimnasiulu nostru, era donatoriulu cu atãt'a demnu de mai mare multumita si recunoscintia publica, in cãtu elu este de altu sange si preutu de altu ritu, care facta respectabile a lui pote da impulsu potinte si la ai nostri, ca, de ora ce strainii se ingrivescu de tempuriu de midiloccele culturai scientifique a institutulu, cu atãt'a mai virtosu ai nostri sã nu-si pregeto a springinã d'in tote poterile, si a ajutã dupa potintia institutele literarie, care suntu factorii cei mai principali ai culturai natiunali. Fact'a acest'a filantropica a amintitulu protopopu se vede in cãtuva a restaurã daun'a suferita prin perderea bibliotecei testate gimnasiulu de fericitulu episcopu Samuile Vulcanu. Dee Domnediu ca fact'a nobila a venerandulu preutu sã afe resunetu in animele romaniloru binesentitori.

Alt'a e famili'a Racoitiana (Rákóczi) de Rákoczfalva si alt'a e cea (princesca) de Felső-Vadász.

In rrii 2, 3, 4 si 5 ai acestei foie pretiuite a apuratu unu ciclu de articlu de la dlu profes. Ioane Selagianu cu privire la cele doue familie mai susu numite.

Subscriulu, care de optu ani studiezu istoria d'in epoc'a Racoitieniloru, si in acest'a privintia am scrutatu vr'o 150 de archive, — intre cari cele mai renumite, cum sunt : archivu familiei Rákóczy, care acum e proprietatea c. Erdődieniloru, eredi ai Rákózieniloru in linea femescã; archivu camerei reg., in care diacu scriptele confiscate a le lui Nicolau Beresényi; archivu contelui Károlyi, in care se afla aproape 30,000 de epistole originali d'in tempulu Rákózieniloru s. c. l. — in cãtu in acestu obiectu am acum mai multu de 2000 de cole de notitie istorice originale, afara de opulu meu de 6 tomuri despre epoc'a Rákózieniloru; suscritulu dicu, despre care literatur'a magiara a recunoscutu in publicu cã, ca scrutatoriu speciale, pan' acum nimene n'a studiatu ca mine pana in detaiuri epoc'a Rákózieniloru atãtu de momentosa pentru patria: am petrecutu cu curiositate si interesare deoschita impartesirile dlui profes. Selagianu.

Credu, dle rodactoru, vei recunosece, cum cã basatu pre cele premise literatur'a mi-dã ore care indereptaire a-mi redicã cuventulu in acest'a costiune — pentru ace'a mi-vei permite a face in stim. dtale diurnale cãte-va observatiuni binevoitorie la articulu dlui Selagianu.

O facu acest'a cu tota stim'a si seriositatea, ne avendu inaintea ochiloru decãtu interesulu scientificu si strictulu adeveru istoric. Pentru descoperirea acestui-a, delaturandu orice alta consideratiune, me voiu luptã singuru numai cu armele istoriei si ale diplomatice; radiemulu meu nu sunt traditiuni, gãciture, sinonimitãti accidentali, ci sciint'a eraldice si a diplomatice.

Sã vorbescu mai antãiu despre Ioane Bottyán, despre renumitulu generalu alu lui Rákóczi : a carui (Bottyán) biografia estina am descrisu-o si a le carui scripte si corespondintie le am adunatu chiaru eu, deci dara nimene nu e mai competent decãtu mine a judecã despre elu. Se pote, cã dlu Selagianu n'a cetitu voluminosulu meu opu numitu („Bottyán János II. Rákóczi fejedelem vezénylõ tábornoka.“ Pest'a 1865. la Maur. Ráth 509 pag.); pentru cã altcum n'ar fi caditu in acea erore ca basandu-se numai chiaru pre asemnarea numeloru sã afirme, cã Bottyán ar fi de origine romana. Daca a esistatu in lume cine-va de sange curatu magiaru apoi abuna sãma a fostu generalulu Bottyán, nascutu d'incolo de Dunare, — in Strigonu, eroulu de origine d'in Somoogy. Famili'a lui, precum am aretatu d'in documinte, si-a primitu numele si si-trage originea de la satele Bottyán si Görös-Kál de pe malulu Balatonulu precum se si subscriu : Ioanne Bottyán de eadem et Görös-Kál.

In capitulu de la Veszprém esistu documinte numeroze, cari constateza, cã Bottyáni de Bottyán au posieditu aceste sate inca in seclulu alu XIV.

Sciu ou bine, cã sunt in tiera doue familie de sange de romanu si au nobilitate ung. cari porta numele Buttyán (Buteanu), adeca Buttyán de Nagysomkut in Cetate-de-Petr'a (Chioaru), si Buttyán de Horvillã totu in partiumuri : dar e mai chiaru de cãtu lumin'a sorelui cumca aceste nu sunt nici intr'o legatura de sange cu famili'a curatã magiara a lui Bottyán de Bottyán de langa Balatonu,

precum p. e. nu e cu familia Battyányi. Incerce cine-va a-mi arăta cu documente credibile ce-va consangeneitate, mi-punu onorela mea de istoriografu, că nimeni nu i va succede.

Dlu profes. Selagianu abuna sēma va fi sciundu bine, că conducatoriulu celu mai securu alu genealogiloru e eraldic'a. Sē compareze insemnele familiiloru Battyán, Battyányi si Buttyán si va vedē, că fie care are insemne diferite. Cari au fostu insemnele lui Joane Battyán, o pote aflā dlu Selagianu in opulu meu, care l'am scrisu despre numitul erou alu libertății ung.

Deci i tragu atentiunca la originea lui Battyán de langa Balaton (dora nu locuescu romani si acolo) si la originea familiiloru nobile Buttyán d'in Ardealu, cari sunt de totulu altele, si lu rogu, sē nu lu duca in ratecire sinonimitățile casuali cari se afla la tote natiunile.

Repetiescu: Generalulu Battyán a fostu de origine curatu magiara de d'in colo de Dunare, afara de limb'a magiara n'a priceputu decâtu cea latina, n'a amblatu nici candu in Ardealu, ba nici d'in colo de Tis'a, si dora n'a vediatu vr'unu romanu in vietia sa!

A dou'a e familia Bercsenyi. Despre contele Nicolau Bercsenyi, renumitul duce si locutientu alu principelui Rákóczi chiaru estu-tempu am edatu unu tomu estinsu („Gr. Bercsenyi Miklós levelei Károlyi Sándorhoz 1703—1711“ Pest'a 1868, la Vilh. Lauffer, XXXII. si 376 pag.); in introducerea acestui opu am disertatu basatu pe documinte credibile despre familia disului conte. Acolo am documentatu, că familia de sub costiune curatu secuia, cu predicatul „de Székes“, ca familia nobile inca in 1577 a posediatu comunele secuie numite Marosszéki Székes si Kendő. Atunci a traitu I. Emerciu Bercsenyi, alu carui fiu II. Emerciu Bercsenyi sub Gabrielu Betlen s'a mutat pentru totu-de-un'a in Ungari'a; aici luptandu-se eroicescu in contr'a turciloru a devenitu capitanu in Nograd si baronu. II. Emerciu a avutu doi fetiori: Vasilii si Nicolau. Acestu I. Nicolau erou mare, sub Leopoldu I. deveni generalu reg. si conte, apoi fiulu lui unicu II. Nicolau a fostu generalulu insufletitu alu lui Rákóczi.

Eca genealogia — pana la II. Nicolau — a familiei c. Bercsenyi de Székes, care la inceputulu seclului alu XVII s'a straplantatu in Ungari'a. Unde pote aflā aici cine-va sange romanu? Pentracea facemu atentu pre dlu Selagianu sē nu lu duca in ratecire si sinonimitatea familiei romane Barceanu cu familia lui Bercsenyi, fiindu că intre aceste doue familie nu existe nici o legatura, ce s'ar potē documenta d'in istoria, si daca dlu Selagianu totu-si ar voi a descoperi asiē ce-va: lu facemu atentu că aceea trobue sē fie mai vechia decâtu de la anulu 1577, că-oi de la acestu anu potemu documēnta autentice si cu tota punctualitatea genealogia familiei c. Bercsenyi de Székes.

Recumendu sē se compareze si insemnele acestoru doue familie; insemnele c. Bercsenyi de Székes sunt urmatoriele: o spada in lungime impartita in doue părți, in drept'a (eraldica) stā o cruce dupla in coloru albe, si langa ea alte patru cruci mai mici, in campu rosii; de a stang'a in campu venetu cei trei munti ung., in vėrvulu loru o corona, d'in care ēse unu rinoceru. — Insemnele familiei romane Barceanu abuna sēma voru fi altele.

Ce s'atinge de genealogia familiei c. Mikes de Zabola: n'am studiatu-o mai de aproape, dar' au studiatu-o altii, si intre ei Ioanu Nagy, celu mai de frunte genealogu alu Ungariei. Nagy in opulu sēu („Magyarország családai“ tomu 10 p. 473) dice, că familia Mikes e secuia si impartiescē genealogia ei autentica si neinterupta de la Nicolau Mikes, care a traitu pe la anulu 1500. Asiē dar' daca dlu Selagianu cerca consangeneitate intre ast'a si familia romana „Miculu“, trebue sē ni o constateze prin documinte d'inainte de 1500 si sē documenteze identitatea insemneloru. Ce intru adevēru e problema cam grea, inse indaru, in dilele de acum asiē scriemu istoria si nu dupa asemenarea numiriloru, că-oi altcum si noi magiarii amu potē dice, că p. e. Faraday, literatulu anglesu, a fostu magiaru, fiindu că vedē ce nume cu terminatiune ungueresca are; sēu că Charlota Corday a fostu magiara, fiindu că si noi avemu familia Korday, sēu marechal-ulu Baragney = Baranyay s. a. l.

Sē vorbimū acum despre Racotieni.

Inainte de tote sē primesca dlu Selagianu d'in partea mea multiamita cordiale si recunoscintia istoriografiei d'in patria, că ni a facutu cunoscuta genealogia unei familie nobile romane publicandu totuodata si documintele referitorie la ea. Intielegemū familia ardelenă Rákóczi de Rákoczfalva, care dupa documintele impartesite a capotatu literile armali in Posionu la a. 1572, de la regele Masimilianu. Dar in documintele impartesite pretutindeni e pusu chiaru predicatul „de Rákoczfalva“ d'in Selagiu, argumentu, că familia acēsta e de origine selagiana si nu este a se confundā cu Rákóczi-eni principesci, alu caroru predicatu e „Rákóczi de Felső-Vadász“ (in cottulu Abauj.)

Cele mai vechi documinte ale casei principesci Rákóczi le-am frundiaritu insu-mi in Vörösvár (cottulu Vas) in arhivulu erodiloru Juliei Rákóczi. Acolo-su literale donatiunali originali de la Béla IV. d'in 1251. Prin aceste literale se doneza Rákóczi-eniloru dominiulu de Bors (cottulu Zemplén), care si acum e a stranepotiloru Rákóczi-eniloru; aici s'a nascutu si Franciscu Rákóczi II. eroulu libertății. In numitele literale armali se spune, că stramosiulu Rákóczi-eniloru cavalerulu polonescu Bagomé a venit d'in Polonia in tempulu lui Andreiu II. Deci Rákóczi-enii in tempurile strabune au fostu poloni dar' acum de siepte si diumetate secli

s'au magiarisatu. Genealogia loru o avemu si scimū d'in istoria, că Rákóczi-enii de Felső-Vadász au locuitu totu-deun'a in Ungari'a in cottle: Abauj, Zemplén si Borsod; si cu Ardealulu n'a fostu in nici o referintia decâtu d'in tempulu lui Sigismundu principele Ardealului, in seclulu XVII.

In tiera sunt mai multe comunități numite Rákócz, de la cari si-au primitu numirile si predicatul mai multe familie, p. e. familia principesca Rákóczi, apoi in cottulu Zolyom si Hont familia Rákóczi de Nagy-Rákócz, d'in care si-trage originea si protonotariulu de acum alu cottului Pest'a; si Rákóczi-Parcsetics-enii; dar tote aceste diferescu de la familia Rákóczi-eniloru de Felső-Vadász, cari au moritu acum de multu, cu cari nu sunt nici intr'o legatura consangena si a caroru insemne sunt de totulu diferite. — Asiē p. e. insemnele Rákóczi-eniloru de Nagy Rákócz sunt: unu racu in campu vėnetu, d'asupr'a unu comenacu si unu bratiu impanceratu tiene o sabia strimba cu unu capu taiatu; — ēra insemnele Rákóczi-eniloru de Felső-Vadász sunt: o spada impartita cruciescu in doue; in partea d'in josu se redica o rota d'in cei trei munti ung. in campu vėnetu; in partea d'in susu: in campu rosii pe unu comenacu stā unu vulture incoronatu tienendu in drept'a o sabia ungueresca.

Precum dar' nu existe nici o consangeneitate intre Rákóczi-eni principesci si intre susamintiti Rákóczi-eni d'in Ungari'a chiar asiē nu existe vr'o legatura de sange nici intre Rákóczi-enii principesci de Felső-Vadász si intre familia romana d'in Selagiu, Rákóczi de Rákoczfalva. Lu rogām pe dlu Selagianu, binevoiesca a cercā insemnele familiei Rákóczi-eniloru d'in Selagiu si a le impartesi spre folosulu eraldicē; facundu acest'a credu, si insu-si inca se va convinge; că insemnele acestei familiei sunt cu totulu altele de ale Rákóczi-eniloru de Felső-Vadász.

Dupa documintările istorice de mai nainte deci constatām, că eroii libertății: Battyán, Bercsenyi, Mikes au fostu de origine curatu magiara si sunt strictu a se deosebi de familie romane: Buttyán, Barceanu si Miculu, precum si Rákóczi de Felső-Vadász nu e totu aceea familia cu cea romana d'in Selagiu — Rákóczi de Rákoczfalva.

Dar de-si acesti aperiatori aprigi ai constitutiunei ung. au fostu magiari; cu ast'a nu voimū a dice, că d'intre romani n'aru fi fostu multi eroi si aperiatori bravi ai constitutiunei. Da, au fostu multi forte. Magiarii se alipiau de Franciscu Rákóczi II. chiaru ca romanii d'in Ardealu. D'intre fratii romani cu miile au grabitu sub standardulu libertății portatu de acestu principe cu inima atātu de nobile, care a fostu in amicitia destinsa si cu vod'a d'in Moldova, — romanii s'au luptatu cu energia in contra nemtiului, uritu de ambe părțile, mai vertosu in regimentele ardelenă a le lui Rákóczi. Multi romani au portatu posturi militari nalte intre sirele curutiloru. Unu romanu bravu, nascutu in Hunedoara, Dragulj (Dragulu), a fostu colonelu la calareti sub Franciscu Rákóczi II., in luptele contra nemtiloru langa Muresiu si pe Campulu panei in anulu 1708 s'a luptatu cu eroismu. Dragulu a fostu cu atāt'a alipire cătra domnulu sēu, încātu in 1711. a fugitu cu elu in Polonia ducundu-si cu sine regimentulu intregu. Rákóczi lu a recomandat tiarului, Petru celu mare, apoi cu mai multi magiari fruntasi si-a contopitu regimentulu in ostirile tiarului.

A mai avutu Rákóczi unu duce bravu de romanu cu numele Balyika, care ca comandante la guerila a cadutu in chei'a Turdii.

Sē nu ne incercāmū, dle Selagianu, a romanisā prin sinonimități pe eroii libertății: Battyán, Bercsenyi, Mikes si Rákóczi, cari sunt de sange curatu magiaru, că-oi poteti aflā mai aproape eroi destui ai libertății, — de sange curatu romanu. Acolo e Dragulu, si Balyika, despre cari daca ati avē documinte istorice si ati binevoi a mi le impartesi lasiu primu cu mare multumita. — Sē dāmū mana de ajutoriu unulu altui'a si sē cultivāmū in contielegere istoria patriei comune.

Colomanu Thalji,

memburu alu academiiloru de sciintia d'in Ungaria si Milano si secretariu la asociatiunea pentru istoria magiara.

A cinci-a si a siese-a siedintia a delegatiunei magiare.

A cinci-a siedintia se deschise mercuri in 29 ianu. la 1 ora. Ministri Becke, Andrassy, Lónyay, Gorove si Festetics sunt de fatia. Se autentica protocolulu siedintiei trecute. Se decide ca in loculu lui Tisza, care e morbosu, si a lui Klapka, care e impiedecatu de a se presentā, sē se convoce membrii suplinti Wodianer si Pap. Ghyczy si mai multi d'elera o interpelatiune, adresata cătra ministrii comuni, in care se cere respunsu pentru numirile: „ministeriu imperiale“, „cancelariu imperiale“ folosite in contra numirei legali de „ministeriu comune.“ Interpelatiunea spune mai de parte, că principiulu paritătii, recerutu de §. 28. alu artic. de lege XII. d'in 1867 la conducerea afaceriloru comuni, nu este respectatu; in fine că ministeriulu comune de resbelu nu este legale, fiindu-cā nu se memoreza in art. XII. d'in 1867. Interpelantii dicu in interpelatiunea loru, că pana ce voru capetā respunsu multiamitoriu, nu voru participā la desbaterea budgetului propusu. Kerkápolyi inca face o interpelatiune cu putiena deosebire de a lui Ghyczy. Amendoue s'au predatu ministeriului comune.

A siese-a siedintia d'in 31 ianu. se incepe la 11¹/₄ ore. Publiculu de pre galeria e numerosu. Ministrii nu sunt de fatia, fiindu că tienu consiliu ministeriale pentru a dā respunsu la interpelatiunile facute de Ghyczy si Kerkápolyi. Deci d'in acēsta cauza se amana siedintia pana dupa media-di la 2 ore, candu s'a si cetitu respunsulu la interpelatiunile de susu. Incātu pentru titlu, respunsulu dice: numirea de „ministeriu imperiale“ si „ministeriu imperiale“ s'a luat in intielesu: „pentru afacerile comuni a le ambelor parti a le monarciei“, fāra ca sē se fie intentiunatu prin acēsta estinderea sferei acelu-a. Cu privire la organizarea ministeriului dīce, că au voitu a-si sastigā barbati magiari, pentru a se potē pune in legatura directa cu delegatiunea magiara, inse pana acuma nu i-a succesu. Cu referintia la ministeriulu de resbelu, se provoca la §§-ii 9. 10. 11. 15 si 40 ai articulu de lege XII, in cari se enuncia, că drepturile dietei magiare relative la gard'a natiunale remanu neatinse. Kerkápolyi se simte multumitu. Ghyczy se va declarā cătu mai curendu.

ROMANIA.

Siedintia adunārei deputatiloru de la 23 ianuaru, suptu presiedintia provisorie a dlui N. Golescu. Se dā citire resumatului siedintiei precedente si se aproba.

Se dā citire comunicārilor dilei.

Se nasce unu incilinte asupra alegerei de la Galati a dlui Braiescu alu carui dosariu pentru alēgere nu s'a trimisu inca de primari'a de Galati. Dnii Voinov, Apostoluanu si Cogalnicianu sustienū că rēu a facutu D. primaru a nu trimite dosariulu.

D. Voinov cere ca guvernulu sē iee mesure pentru ca primarii sē nu mai opriesca nici o data actele de alēgere, pentru că numai Camer'a ēra nu primarii au dreptulu d'a interpretā legea, si sē nu sē mai repete incilintele ce s'au vediatu pana acumu, ca primarii si prefectii sē retiena actele.

D. Ministru Golescu respunde că guvernulu a luat measure, si dosarele voru veni in curendu.

Se discuta asupra alegerei deputatiloru contestati.

Dupa tragerea la sorti ese antāiu alēgere a dlui I. Florescu.

Raportulu in majoritate se pronuntia pentru invalidarea alegerei, căci s'a deschisu urn'a in diu'a d'antāia c'o mica minoritate.

Minoritatea sectiunei, compusa d'in D. N. Moscu, recunosce de buna alegerea.

Dupa discutiune mai lunga, la care au luat parte mai multi deputati, intro ei ministru Bratianu si Cogalnicianu: se nchide discutiunea si se punu la votu cu bile conclusiunile raportului cari ceru invalidarea; se primescu cu 78 bile albe contra 31 bile negre.

D. Vernescu desbate in privintia respingerei deputatiloru si dice că trebue sē se faca cu doue treimi aretandu contradicerea ce este in articulu regulamentului privitoru la acēsta cestiune. Si totu d'o data nespecificarea ce este in regulamentu in privintia deputatiloru contestati in sectiuni.

Biurulu explica aretandu modulu de procedere alu Camerei acumu unu anu candu deputatii contestati in sectiuni pentru alegeri s'au esclusu cu majoritatea voturiloru ēra nu cu doue treimi, si faptulu respingerei dlui Crozēnu.

Se pune in desbatere alēgere a dlui Ionache Vacarescu. Urna s'a deschisu in antāia di, si suntu protestāri. Se dovedesc inse de d. Vacarescu, prin actu oficiale alu primarului că scadiendu-se cei morti si cei cari se dovedesc oficiale c'au votatu in alte părți, d. Vacarescu a optienutu majoritatea astfelu incātu nu s'ar mai fi potutu schimbā rezultatulu, chiaru daca nu s'ar fi deschisa urn'a in diu'a d'antāiu. Se pune la votu si se primescu d. Vacarescu de deputatu; numai 8 voturi a fostu contra.

Siedintia se redica.

Noutati Straine.

ITALIA. D'in Florintia se scrie foiē „Liberté“ că Gualterio intru adevēru e denumitu ministru casei regesci si decretulu s'a subscrisu domineca. Denumirea acēsta e ceea mai mare lovitura pentru fostulu ministru Ratazzi, care prin actulu acēsta se vede lipsitu de gratia regelui, dupace Gualterio e inimiculu lui de morte. Regele nu pote iertā lui Ratazzi, că a facutu per dute telegramele regesci in laduti'a ministeriului de interne, si in lucrulu acēsta obscuru a amestecatu si coron'a.

Partid'a stanga, si cetatea Neapole, a carei-a prefectu fu Gualterio protesteaza in contra acestei denumiri. Dara ēca un'a scena, ce se petrecu in dilele trecute in antisiambrulu camerei: Nicotera (memburu d'in stang'a estrema) gesticula in mediu-loculu mai multora si dechiara apriatu pre Gualterio de omu de nimica. La acēsta Assenti orecandu generalu alu Garibaldiiloru observeza, că e adevēratu că Gual-

terio e cu slabatiuni, e ingamfatu, fâra popularitate inse totu-si e omu de omenia.

Nicoterea mai repeti odata cuvintele pronunciate si mi adause, câ toti aceia, cari partinescu pre Gualterio asemenea sunt omeni de nimica. Dupa cuvintele acestea Assenti perdindu-si pacientia trase lui Nicotera doue palme de a drept'a si de a stang'a. Dupa scen'a acest'a atâtu de trista urmâ unu caote, depu atii saru in midiloculu lor, ei inse in diu'a urmatoria voru continuâ discursulu cu pistole in departare de cinci pasi. — Denumirea lui Gualterio intru adeveru nu e oportuna. Am intielege o inaintea unei loviture de statu, daru nu acum candu insu-si regele recumenda politic'a transactiunei. Principale si princes'a de Aosta si-petrecu in Neapole, cerceteza teatrele, ticnu revista militaria, se prezenteza la focuri artificiose, aplaudati in tôte locurile de poporu. La neapolitani li trebue rege, dicu foiele.

Presinti'a principelui si princesei de Aosta in Florinti'a n'au atrasu atentiunea nimenui. Nimenea nu i-au asteptatu la drumulu feratu, nu s'a datu in onorea lor sarenade, ma nice balu de curte n'a fostu. Florinti'a este o cetate republicana, putienu se intereseza de monarcia. Inse Neapolulu are tote traditiunile vechi asiatiche a le monarciei, i place a merge inaintea unui domnitoriu, ca sê-lu aplaudeze, si nu se pote invetiâ a vetê golu palatulu regescu. Dupa soci'a lui Ratazzi (despre care in numerii de mai inainte am facutu amintire) acum si deputatulu Castiglio recumenda ca Neapolulu se fie capital'a Italiei, suatundu Italiei ca in locu de a-si face inimica Roma, mai bine esploteze poterea, ce este in ea, prin procederea acest'a. In privintia acest'a face urmatoarele propusctiuni cam: curiose 1) propune stergerea resbulului esternu. 2) Inarmarea intregi Italie. 3) Stergerea inchisoroi preventorie. 4) Deslegarea cestiunei romane. 5) Dreptulu de a portâ arme.

Causele financiarie facu multa grige regelui. Elu se nesuesce d'in tote poterile a molcomi opusctiunea si a o abate dela propusulu ei ca sê nu combata propunerea ministeriale, si sê nu faca éra-si crise ministeriale. In dilele trecute mai multi deputati opusctiionali si intre acesti-a si conducatoriulu partidei, Crispi, fusera la prandiu la Victoru Emanuelu.

ANGLIA. In dilele d'in urma au prinsu guvernulu in Londra multi aginti feniani. Foiele facu atentu pe guvernulu se nu aresteze pre toti prepaditii, caroru li castiga prin acest'a pe spesele contributoriloru angliesi, ore-si care nimbu. Partea cea mai mare dintre inchisi nu sunt demni, ca sê-i sature statulu. In casuri de aceste-a inse e forte greu a tienê una mesura. Intre arestârile cele mai insemnate d'in tempulu d'in urma a fostu a uhu Whetstone, care a voitu a seduce ostasii legiunii 27. pre partea fenianiloru. Afara de acest'a s'a prinsu inca si unu americanu care e cunoscutu ca unu speculante si politicu escentricu, si pe terenulu politicu nu se pote considerâ

ce-va persona de insemnate. Inainte cu vreo câtiva ani a fostu in Londra pentru midilocirea unor câli ferate, inse fâra succesu. Maniosu s'arentornatu in Americ'a si de atunci a dechiaratu resbelu Angliei. A statu pre part'a fenianiloru si tienê multe oratiuni in interesulu lor, cari cuprindu multe nebunii inse areta si acea, câ e versatu in oratoria. Ori candu ese la strada o multime de poporu se aduna in giurulu lui ca sê rida. Vorbirile lui producu ilaritate. Inainte de a parasî America tienê o cuventare in Boston in una adunare irlandica. Cu ocasiunea acest'a dise, câ negri se emancipeza, inse de irlandi nimene nu porta grige. Dupa acest'a scose o siatula, care o tienuse la spate, si deschidindu-o incepù a sarî una papusia ce infatiosâ unu negru, la ast'a poporulu incepù a rila cu tonu innaltu. Cuprinsulu vorbirei sale e resbelu inontra Angliei. etc. Guvernulu angliesuar' lucrâ cu multu mai bine dacu nu si aru aretâ slabatiunea prin atari fapte.

— Irii locuitori in cetatea eterna au voitu a tienê o misa funebrele pentru martirii d'in Manchester; pregatirile s'au si facutu, beserie'a St. Andrea delle Frette erâ acoperita cu panura negra, dara scribarea fû oprita d'in partea superioritâti. Se pare câ oprirea serbârei acestei-a dedù ocasiune la unele faime neadeverate, cari dicu cumcâ guvernulu pontifical ar' fi disolvatu legiunile fenianiloru d'in Roma.

Redactorele toiei „Weekly News“ roga pre amicii sêi politici pentru ajutoriu banescu pentru a potê suportâ spesele cauzate prin procesulu de presa. Foia acest'a in unu numeru d'in septeman'a prezinte aduce unu portretu cu urmatori'a subscripctiune „John O'Niell presiedintele nou alesu alu senatului fenianu.“ Pentru ca se potemu judecâ despre pres'a d'in Anglia sê cugetâmu ce s'aru intemplâ cu unu redactoru d'in Varsavia, care ar'cutediâ a produce unu potretu cu inscriptiune X, X, presiedintele guvernulu polonu nationalu.

La toti acei-a cari setemu atâta de revolutiune li repetimu cuventarea membrulu camerei Roebuck tienuta in Scheffield. „Toti v'ati inspaimantatu, dise Roebuck cu incederea sa obicinuita, si voi insi-vo nu sciti de ce?“ Ve temeti de unu resboiu ce se apropia. Eu sum securu, câ in prezinte de unu resbelu nu avemu a ne teme, si ast'a o dicu dupa una esperintia de 40 de ani.

Varietâti.

* * (Invitare.) Sperantia unei natiuni totu deuna e tenerimea, si romanulu cu mândria cautu la viitoriulu seu; — deci ca ti tenerimea d'in Oradea-Mare se corespondu deisei tale ca sperantia natiunei, se nu fie numai ca o flore vescedita, afâ de bine pentru a dá unu semn de victia sociale a arangia pe 1 fauru st. u. unu balu, in sal'a ospetariei de la „Arborele verde“ la oare cu tota onorea invitandu pe on. publicu lu-insciintâmu, câ scopulu e filantropicu, adeca venitulu curatu e destinatulu pentru tenerii lipsiti. Spre orienta-

rea on. publ. rogâmu cu totu respectulu pe toti acei p. t. DD cari voru binevoi a ne intinde mana de ajutoriu a se adresâ de a dreptulu câtra dlu adv. Josifu Romanu. Oradea-Mare 30 ian. 1868.

Comitetulu arangeatoriu.

* * Panteonulu istoricu alu romaniloru, séu filosof'a istoriei romana. Tratatu d'in punctulu de vedere politicu, sociale, militar, religiosu, literaru si comerciale. Pentru a se facilitâ publicarea acestei opere, se deschidu liste de abonamentu sub urmatoarele conditiuni: Oper'a va apare in 12 brosiure de câte 3-5 cole, brosiur'a in octavu mare si prevediuta fia care cu câte unu tablou care se represinte celu mai importantu subiectu din acea brosiura. La fia care 2 luni va apare câte o brosiura, care se va espediâ imediatu la adresa abonatului, si astfel publicarea operei intregi se va terminâ in doui ani. Prim'a brosiura va apare la 1 Apriliu 1868. Pretiulu abonamentulu pentru intreg'a publicatiune este de trei galbeni platiti de o data cu subscrierea. Abonamentele se facu la tote librariile, la toti profesorii si institutori, precum si la tote primariile si statiile telegrafopostale din tiera. Listele de abonamentu, din preuna cu pretiulu abonamentulu se voru tramita pe adres'a sub-semnatulu prin tipografi'a dlui-lonu Weiss, strada biserica leni No. 1. in Bucuresci. De-metriu N. Preda.

„Rom.“

Sciri electrice.

Viena, 1. faur. Diurnalulu „Wiener Ztg.“ de adi publica trei autografe imperatesci si anume: primul dispenseza pre c. Kuefstein de subpresiedinti'a casei magnatiloru d'in cause de sanatate; alu doile denumesce pre c. Colorado-Mansfeld presiedinte, pre Schmerling si Wrba vicepresiedinti in casa magnatiloru, alu treile absolve pre Toggenburg de locutiuntia d'in Tirolu si lu decoreza cu crucea mare a lui Leopoldu.

Triestu, 31 ian. (Posta de Levanta.) Constantinopolu 25 ian. Starea lui Fual pasia éra s'a consolidatu. Ambla faim'a, câ in aprilu séu maiu imperatulu Napoleonu va rentorce vediut'a sultanului.

Aten'a, 25 ian. Guvernulu voiesce a disolve Camer'a. Se vorbesce, câ Port'a ar imbiâ Candiei o autonomla cum e in Samosu. Vaporulu „Enosis“ éra a dusu in Cret'a 50 de voluntari. Scirile de pana la 13 ian. spunu câ s'au intemplatu mai multe atacuri mai mici.

Florentia 31. ian. Scirile sosite de la fruntariile papali spunu, câ se lucra d'in tote poterile la fortaretiile incepute pe muntii Aventino, Ianicola si la castelulu de San-Angelo.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „	„ 10 „ 51 „ „
„ Neuhausel	„ 1 „ 23 „ diu'a,	„ 1 „ 54 „ nóptea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m.	„ 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	„ 7 „ 54 „ „	„ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ nóptea,	„ 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem.	„ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „ *)	
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „ „	
Soscesce in Baziasiu	la 9 „ 10 „ „	

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica nnumai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „
„ Jasenov'a	„ 7 „ 6 „ „
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem.
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ nóptea, „ 12 „ 53 „ diu'a.
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Neuhausel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nópt.
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Soscesce in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravitia.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „
Soscesce in Oravitia	la 10 „ 57 „ „

Oravitia-Jasenov'a.

De la Oravitia	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „
Soscesce in Jasenov'a	la 6 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány*)	„ 1 „ 58 „ dup. med.
Soscesce in Oradea	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde soscesce la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Soscesce in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Aradu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	„ 9 „ 47 „ „
„ Szolnoco	„ 11 „ 2 „ „
Soscesce in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.

Aradu-Vien'a.

De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnoco	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.
Soscesce in Czegléd	la 5 „ 33 „ „
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ — nóptea.
„ Monacu	„ 5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa méd.
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „
Soscesce in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „ „
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa méd.
„ Monacu	„ 8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ nóptea.
Soscesce in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea posteloru.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, soscesce in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
 „ Clusiu la Oradea (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscesce in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.
 „ Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesce in Sibii la 2 ore 15 minute nóptea. Cale arc 34 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
 „ Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesce in Aradu la 1 ora 45 min. nóptea.
 „ Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. soscesce in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
 „ Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscesce in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.
 „ Temisior'a la Orsiov'a pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, soscesce in Orsiov'a la 6 ore deman. Cale de 26 1/2 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
 „ Orsiov'a la Temisior'a pleca dominec'a marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, soscesce in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatória.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. soscesce in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.
 „ Aradu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, soscesce la 7 ore 45 minute ser'a.
 „ Sibii la Clusiu pleca in tote dilele la 3 ore d. m. soscesce la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/2 mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.
 „ Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. soscesce la 11 ore 50 min. diu'a.
 „ Sibii la Brasiov'u pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. soscesce la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.
 „ Brasiov'u la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesce la 9 deman.
 „ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, soscesce la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.
 „ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demin. soscesce la 2 ore 35 min. nóptea.